

MIROLJUB



GODINA: IX.

SOMBOR, 2006.

BROJ 3 (35)

SABOR 2006.



JEDNOGLASNO USVOJENA SVA IZVJEŠĆA

**ŠIMA RAIČ I U IDUĆEM ČETVEROGODIŠNJEM MANDATU
PREDSJEDNIK DRUŠTVA**

Godišnji sabor HKUD »Vladimir Nazor«

Godina prepuna događanja

*Usvojena izvješća o radu i financijskom poslovanju, te izvješće Nadzornog odbora * Između dvije godišnje skupštine organizirane mnoge manifestacije u Somboru, te brojna gostovanja u zemlji i izvan nje * Dobra suradnja sa SO Sombor, hrvatskom diplomacijom i hrvatskim institucijama u Vojvodini*

U nedjelju, 2. srpnja 2006. godine HKUD »Vladimir Nazor« u velikoj dvorani svoga Doma održao je svoj Godišnji sabor.

Već prema ustaljenoj praksi, prije otpočinjanja rada, dvije članice Recitatorske sekcije – *Bojana Jozić* i *Lea Jeftić* – lijepim su željama i prikladnim stihovima privukle pozornost nazočnog članstva.

Otvarajući Sabor predsjednik Društva *Šima Raič* pozdravio je prisutno članstvo

djelovanja Društva. Aktivnosti članstva najvećim dijelom su održavane u prostorima društvenog Doma, ali i na brojnim manifestacijama i gostovanjima, kako u zemlji tako i u inozemstvu.

SEKCIJE, IZLOŽBE, SUSRETI: U prostorijama Društva organizirani su brojni nastupi članova pojedinih sekcija, priređivane prigodne izložbe i održavani susreti dužnosnika u povodu aktualnih zbivanja i sl.

vjenčanica i vjenčanih slika, te nastupio folklor sa izvedbom »Izvoru se svome vrati«. U programu održanom u povodu Božića sudjelovale su i udruge iz Monoštor, Brega i Sonthe, te Babine Grede i Gundinaca iz Hrvatske, a priređena je i izložba božićnih kolača. Posebno je vrijedno istaknuti obilježavanje jubilarnog 70. Velikog bunjevačko-šokačkog prela, na kojemu je, uz nastup članova Folklorne sekcije, izveden igrokaz »U gostima«, a nazočne su zabavljali orkestri »Ravnica« iz Subotice i domaći »Zlatni zvuci«, te poznati pjevač *Stjepan Jeršek Štef* iz Osijeka. Hvale je vrijedna i folklorna večer »Vesela je Šokadija«, potom kazališna predstava »Idi mi – dođi mi«, somborska premijera »Bijeli jelen«, kao i već ranije izvođen »Albin bir-cuz«.

Vrijedna je i organizacija filmske večeri, na kojoj su prikazani filmovi: »100 godina Karmela u Somboru« i »Božić na salašu«, organizirana je likovna kolonija »Colorit«, obavljena promocija Leksikona podunavskih Hrvata, a u društvenim prostorijama našla su se i izaslanstva Vukovarsko-srijemske županije i Zapadno-bačkog okruga.

U suradnji sa župom Svetoga Križa u prostorijama Doma organizirane su i vjerske tribine koje su uvijek okupljale znatan broj vjernika.

GOSTOVANJA: U izvješću o djelovanju Društva navedeno je i sudjelovanje članova pojedinih sekcija u drugim sredinama.



Sva godišnja izvješća dobila pozitivnu ocjenu: sa Sabora HKUD »Vladimir Nazor«

i drage nam goste, pri čemu je posebno istaknuo konzulicu Generalnog konzulata RH u Subotici *Ivu Aranjoš*, predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća *Josipa Zvonka Pekanovića* i direktora NIU »Hrvatska riječ« *Zvonimira Perušića*.

Radom Sabora rukovodili su članovi radnog predsjedništva: *Sigismund (Žiga) Fratrić*, *Marija Šeremešić* i *Zdravko Feđver*, a zapisnik je vodio *Pavle Matarić*.

Godišnje izvješće o radu Društva za 2005/2006. godinu podnio je tajnik *Zoran Čota*, diplomirani pravnik. Na početku izvješća Čota je istaknuo kako je minula godina bila u znaku obilježavanja 69. obljetnice postojanja i ulaska u 70. godinu

Tradicionalne žetvene svečanosti organizirane su koncem srpnja izvođenjem programa pod nazivom »Tragovi dobrote«, te izložbom svetih slika, raspeća i starih molitvenika. Dužionica je održana u duhu naših tradicija i običaja. Prigodom obilježavanja dana Društva istaknuta su dostignuća 69. godišnjice rada i započinjanja 70. jubilarne obljetnice. Tom je prigodom na zgradi Doma otkrivena mramorna ploča s punim nazivom Društva (rad Klesarske škole iz Pučišća na Braču), a u velikoj dvorani je postavljen amblem Društva, održana svečana akademija, obavljene promocije brošure »Stopama naslijeđa«, održan prigodan program, priređena izložba starih



Tako su naši članovi nastupili u Sesvet-skom Kraljevcu, na međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu, Dječjem međunarodnom folklornom susretu, također u Zagrebu, nastupali su u Rešetarima, Osijeku, Mohaču, a posebno na »Nazorovim danima« u Postirama na Braču. Isto su tako naši članovi nastupali u Subotici, Novom

Sadu, Golubincima, Bačkom Monoštoru, Bezdanu, Svetozaru Miletiću, te na općinskoj i zonskoj smotri folkloru što ih je organizirao KC »Laza Kostić« iz Sombora, a najmlađi su razveselili i štíćenike ovdašnjeg Gerontološkog centra. Nekoliko naših članova sudjelovalo je i na oblicima stručnog usavršavanja u Pučišću na Braču, te u Puli u Istri.

Za 40 članova Društva organizirano je i ljetovanje u Kaštel Lukšiću.

U izvješću je istaknuto da su tijela upra-

NIU »Hrvatska riječ«, kao i sa KUD-ovima u Bačkoj, Srijemu i u Hrvatskoj.

OSUDA INCIDENTA: Tajnik Društva informirao je članstvo i o nemilom događaju koji se desio tijekom protekle noći. Naime, nepoznati počinitelj ili počinitelji na mramornoj su ploči s punim nazivom Društva prebojili riječi »Hrvatsko« kao i »Vladimir Nazor«. Ova je informacija izazvala revolt nazočnih i zahtjev da se o tome informiraju nadležna tijela vlasti. Oformljena je komisija koja

priopćenja se navodi kako se od nadležnih tijela očekuje da otkriju počinitelje i poduzmu odgovarajuće zakonske mjere. U ime Sabora priopćenje je potpisao predsjednik Šima Raič.

Priopćenje je jednoglasno prihvaćeno.

Izvješće o financijskom poslovanju podnio je *Pera Krajniger*. Ukupan prihod Društva u 2005. godini bio je 934.803,75 dinara, a ukupni rashodi u toj godini su 769.705,45 dinara. Iz ovoga slijedi da je saldo te godine bio pozitivan i iznosio je 165.098,30 dinara.

Izvješće Nadzornog odbora podnijela je Stana Matarić. Sagledavajući blagajničko i financijsko poslovanje, članovi Nadzornog odbora su konstatareli da je ono teklo sukladno važećim propisima i prihvaćenim odlukama Društva.

U raspravi koja je uslijedila sudjelovali su brojni članovi, a svatko od njih sagledao je temu iz aspekta svoje profesije i zaduženosti. Neki diskutanti više su se puta javili za riječ. Kod mnogih se osjećao revolt zbog vandalskog čina sknavljenja ploče na fasadi zgrade Društva.

RASPRAVA: Navodimo samo neke sudionike u raspravi: Josip Zvonko Pekaović (financiranje i problematika vezana uz to), Iva Aranjoš (pozdrav i želje za novim uspjesima), Šima Raič (pozitivna dostignuća ali i neki propusti u radu u prethodnom četverogodišnjem razdoblju), Marija Šeremešić (rad dramske sekcije i problematika vezana uz tu djelatnost), *Stipan Pekaović* (rad sekcija, pasivnost tamburaša u posljednje vrijeme), Žiga Fratrić (osvrta na 70. godinu postojanja Društva i svoj udio u tome, nastojanje da postojeća zategnutost unutar istog naroda popusti), *Željko Kolar* (Folklorna sekcija), *Ivan Kovač* (problematika nepoznavanja hrvatskoga jezika), Zvonimir Perušić (ispred Izvršnog odbora HNV-a pozdravlja Društvo i ističe dostignuća ovog Društva – svrstava ga među vodeće hrvatske institucije u zemlji, pozdravlja nastojanje za većim razumijevanjem i »pružanjem ruku pomirenja«), *Mata Matarić* (spominje Zakon o zaštiti prava nacionalnih manjina i formiranje nacionalnih vijeća u zemlji, predlaže prosvjed zbog oštećenja ploče, pozdravlja dobru suradnju sa SO Sombor). Vrijedne su i rasprave *Jovanke Raič* i *Stane Matarić*.

Izvješća o radu, o financijskom poslovanju kao i o djelatnosti Nadzornog odbora u cijelosti su prihvaćena.

Nakon svega Kandidacijska komisija iznijela je pred članstvo prijedlog kandidata za društvena tijela i to:

za Upravni odbor 30 kandidata, koliko se i bira,

za Nadzorni odbor 3 kandidata, za Disciplinsku komisiju 5 kandidata.

Javnim glasovanjem nazočno je članstvo prihvatilo i izabralo predložene kandidate za sva tri tijela Društva.

Budući da je Sabor, nakon svega, razriješio prethodna tijela Društva i iscrpio dnevni red, rad je priveden kraju.

mr. Matija Đanić



Povjerenje za još jedan mandat: Šima Raič

vljanja Društva djelovala sukladno statutarnim odredbama. Kao što je poznato, Društvom rukovodi Upravni odbor, a njegove odluke provodi Izvršni odbor, koji istovremeno vodi brigu i u funkcioniranju i radu svih sekcija Društva, organiziranju javnih nastupa, tribina i drugih manifestacija, koordinira ukupnu djelatnost i dr.

Suradnja s matičnom državom ostvarivana je preko Veleposlanstva RH u Beogradu, Generalnog konzulata u Subotici i Hrvatske matice iseljenika u Zagrebu. Uspješna suradnja ostvarena je i sa Skupštinom općine Sombor, te s gradonačelnikom *dr. Jovanom Slavkovićem*, kao i sa administracijom Skupštine APV. Preko HNV-a, od Vlade RH Društvo je dobilo 700.000 dinara za rekonstrukciju Velike dvorane s pratećim objektima, a od APV 126.000 dinara. Tijekom godine očekujemo dodatna sredstva od SO Sombor za uređenje fasade Doma.

Veoma dobra suradnja ostvarena je s hrvatskim institucijama i organizacijama, s HNV-om, Izvršnim odborom HNV-a, Hrvatskom čitaonicom u Subotici, te s

Vodstvo HKUD »Vladimir Nazor«

Na prvoj sjednici novoizabranog Upravnog odbora, održanoj 7. srpnja, izabrano je čelništvo Društva za iduće četverogodišnje razdoblje.

Za predsjednika Društva ponovno je izabran Šima Raič, novi su potpredsjednici Pavle Matarić i Marija Šeremešić, a tajnik je Antun Knežević.

se odmah povukla i napisala priopćenje za javnost u kojemu se navodi da su dana 2. srpnja 2006. godine u noćnim satima nepoznati počinitelji masnom bojom oskrnavili ploču s nazivom Društva, koja se nalazi na fasadi zgrade. Pri tome su tendenciozno prevučene riječi »Hrvatsko« i »Vladimir Nazor«. Dalje se navodi kako je ova poruka poslana na sam dan održavanja 70. Sabora Društva, najvišeg tijela upravljanja, te da prisutni članovi i gosti Sabora najoštrije osuđuju ovaj vandalski čin i jasnu poruku počinitelja. Na kraju

Sudjelovanje na III. Dječjim međunarodnim folklornim susretima u Zagrebu

Uspješan nastup najmlađih

Naši mladi sudionici izveli su splet bunjevačkih igara * Premda spadaju u skupinu najmlađih sudionika, svojom upornošću i skladnošću pokreta oni su osvojili simpatije gledatelja te pobrali veliki pljesak



Dvadeset najmlađih članova našega Društva sudjelovalo je 30. lipnja i 1. srpnja ove godine na II. Dječjim međunarodnim folklornim susretima u Zagrebu. Na ovim nastupima našlo se oko 500 djece u dobi između 12 i 16 godina, okupljenih u 12 folklornih skupina. Uz 9 skupina iz Hrvatske, mi smo nastupili kao autohtona hrvatska skupina iz Vojvodine. Uz navedene sudionike ovdje su bila i djeca iz Bugarske i Makedonije.

OČUVANJE TRADICIJE: Cilj susreta i nastupa ove djece je očuvanje od zaborava tradicionalnih običaja, nošnje, pjesme i plesa, te težnja za mirom i dobrom suradnjom među narodima.

Prvoga dana okupljeni sudionici su, po svome izboru, razgledali i upoznavali grad. Mi smo obišli staru gradsku jezgru s Trgom svetog Marka, prošli kroz Kamena vrata i slično. Drugog se dana organizirano i u mimohodu pošlo od KD »Vatroslav Lisinski«, prošlo pothodnikom, pa Zrinjecom dospjelo u sam centar grada – na Trg bana Jelačića. Nakon kratkog izvođenja programa na otvorenom, pošlo se do Cvjetnog trga.

Svečani koncert III. Dječjih međunarodnih folklornih susreta održan je u večernjim satima u Velikoj dvorani KD »Vatroslav Lisinski«. Naši mladi sudionici izveli su splet bunjevačkih igara. Premda spadaju u skupinu najmlađih sudionika, svojom upornošću i skladnošću pokreta oni su osvojili simpatije gledatelja te pobrali veliki pljesak.

DJECA PUNA DOJMOVA: Smjenom sudionika na pozornici, mijenjala se šarolikost nošnji, ritmovi pokreta i osmijesi na licima izvođača, što je potrajalo cijelu večer.

Djeca su nam se vratila zadovoljna i puna dojmova, ali i s pomalo tuge, jer po njihovim riječima, sve je, ipak, trajalo kratko. Stručna voditeljica ove skupine je *Kristina Pekanović*, a vođa puta bio je Šima Raič, predsjednik Društva.

Kristina Pekanović

Uspješan nastup Somboraca na Đakovačkim vezovima

Bunjevački svatovi u Đakovu

Predstavljanjem ovog običaja Bunjevaca Hrvata iz Sombora i okolice HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora još je jednom dostojno predstavio Hrvate iz Vojvodine u matičnoj zemlji

Pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića, 24. lipnja su započeli, a 9. srpnja završeni ovogodišnji Đakovački vezovi. Supokrovitelji ovih 40. po redu Đakovački vezova bili su Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske, a generalni sponzor »Osječko pivo«. Dvotjedna manifestacija obilovala je programima: glazbenim, sportskim, književnim, enološkim i narodnim, te dvodnevnom gastro-feštom, te konjičkim natjecanjem itd.

Svečano otvorenje održano je u Đakovu 7. srpnja, na Strossmayerovom trgu ispred katedrale, programom »Konji bili, konji vrani«, a manifestacija »Đakovština u pjesmi i plesu« i »Gosti u pjesmi i plesu« održane su u subotu na ljetnoj pozornici u Štrossmayerovom parku.

Đakovački vezovi – manifestacija pjesme, plesa i tamburice svake su godine ljepši i masovniji. U nedjelju 9. srpnja u svečanoj povorci okupilo se 55 folklornih skupina, svatovskih zaprega i 40 jahača iz Republike Hrvatske, Italije, Slovenije i Srbije (Vojvodine).

Čast da sudjeluju na ovoj velikoj smotri i da predstavljaju Hrvate iz Vojvodine,



ove je godine pripala članovima Folklorne skupne HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora. Tijekom dvodnevnog boravka u Đakovu, predstavili su se dva puta običajem »Bunjevački svatovi – dolazak po mladu«, te su nastupili u svečanoj

povorci i oduševili mnogobrojnu publiku spontanom nastupom, igrom i pjesmom, a sve je to praćeno vrsnom tamburaškom glazbom. Ovaj običaj Bunjevaca Hrvata iz Sombora i okolice pripremio je Antun Knežević, tajnik Društva, a skupinu su predvodili pročelnik Željko Kolar i voditelj skupine Damir Šeremešić.

Somborci su bili smješteni u privatnom smještaju kod članova KUU »Naša grana« iz Budrovaca. Oni su se pokazali iznimno dobrim domaćinima i organizatorima. Sve vrijeme bili su uz svoje goste i srdačno su ih ugostili. Tijekom dvodnevnog druženja sklopljena su nova prijateljstva i ugovorena uzvratna gostovanja.

»Vezovi« su završeni 9. srpnja programom »Slavonijo, zemljo plemenita«, u kojemu su sudjelovali Krunoslav Kićo Slabinac, Šima Jovanovac, Slavonske lole, Stjepan Jeršek Štef i drugi. Birano je najljepše nošeno ruho djevojke, snaše i momaka, a Đakovo... Đakovo se sprema za sljedeće »Vezove«, kada će se uz pjesmu, ples i glazbu ponovno zaboraviti svakodnevne brige, da bi se pokazalo ono što Slavonci i Baranjci gaje pokoljenjima.



Marija Šeremešić

Kazališni maraton na radost publike

Salve smijeha za »Zabranjeno smijanje«

»Predstava je nastala kao rezultat raznih zabrana koje se suvremenom čovjeku postavljaju«, rekao nam je autor Miro Gavran

Sombor je po mnogo čemu jedinstven grad u svijetu (zelene površine po glavi stanovnika), među koje se uvrštava i jedinstvena manifestacija – kazališni maraton. Ove godine članovima HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora omogućeno je da besplatno bdiju skupa s glumcima i kazališnim poslenicima na jednoj od »maratonskih« predstava.

prevedena su na više od dvadeset jezika, premijerno je igran u osamnaest zemalja, a među mnogobrojnim dramskim tekstovima (*Sve o ženama, Ljubavi Georgea Washingtona, Hotel Babilon, Kreontova Antigona, Kad umire glumac, Noć bogova, Zaboravi Hollywood, Muž moje žene, Deložacija i Kako ubiti predsjednika*), neka su već izvedena na sceni sombor-

kako bi drugačije na maratonu. »Zabranjuju nam parkiranje, pušenje... te riješih zabraniti smijanje, a je li to moguće, vidjeli ste i sami«, dodao je Miro, dok je još smijeh publike koja se razilazila orio foajeom kazališta.

TROJE VRSNIH GLUMACA: Predstavu je režirao **Zoran Mužić**, poznat hrvatskoj publici s više od 60 kazališnih režija,

na Gavran kao Mia i Antonija Stanišić kao Nina – dočarali su nam našu suvremenost, razotkrivajući mane i vrline »ljudi čija se kontrola otela iz njihovih ruku«. Glavni junaci, muž, žena i ljubavnica toliko su isprepleli svoje sudbine i zakomplicirali život da više ne znaju je li im lakše i ugodnije u trokutu ili izvan njega. »Gavran je jedini pisac koji piše drame za glumca, za kazalište i prilagođava ih. Jedini je pisac koji, ne samo uvažava mišljenje glumca, nego upravo glumca stavlja iznad teksta, ali upravo iz tog razloga su njegovi tekstovi toliko dobri«, rekao nam je Tom (Tomislav Martić), somborskoj publici znan iz sapunice *Zabranjena ljubav* u koju se, odavši tajni Dalmi, neće više vratiti. Tom je po prvi puta u Somboru i uopće u državi nakon ratnih zbivanja. Iz grada će ponijeti sjećanje na djevojčicu koja je u parku ispred županijske zgrade svirala violinu, razočarenje što nije mogao ući niti u jednu crkvu jer su bile zatvorene i grafit s jednog zida blizu kazališta: Srbija do Tokija.

Antonija – Tonka Stanišić proslavila je u glumačkom salonu somborskog kazališta svoj rođendan, jedan od onih koji se još ne skrivaju, pa zar je onda čudno što je fešta trajala do zore, a i kako bi uz rujno vino i Mimiku (*Zvonko Markovinović*), koji je zapjevao neku od »varoških« i potvrdio da kazališni »maraton nema ni London«.

Antonija Čota



Zakomplicirani život: Antonija Stanišić, Mladena Gavran i Tomislav Martić na sceni Narodnog Kazališta u Somboru

Teatar Gavran gostovao je u Somboru, a gostovanje ovog teatra podržalo je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i Narodno kazalište Sombor, koji su darovali članovima udruge pedeset besplatnih ulaznica. Tako su i »nazorovci«, skupa s ostalom publikom u prepunoj dvorani odgledali predstavu *Zabranjeno smijanje Mire Gavrana*, jednog od najizvođenijih hrvatskih dramatičara u proteklih petnaestak godina.

AUTOR BROJNIH TEKSTOVA: Djela Mire Gavrana

skog kazališta (*Pacijent doktora Freuda i Ljubavi Georgea Washingtona*). Za ovu umebenu komediju, kako se reklamira u tisku u Hrvatskoj, Miro Gavran dobio je 2004. godine nagradu Marin Držić, koju dodjeljuje Ministarstvo kulture Republike Hrvatske.

»Predstava je nastala kao rezultat raznih zabrana koje se suvremenom čovjeku postavljaju«, rekao nam je kroz smijeh Miro u neformalnom razgovoru nakon predstave, a trajao je, bogme do svitanja, a i

od kojih je većina rađena po tekstovima hrvatskih književnika: *Ogrizovića, Marinkovića, Brešana, Vujčića, Paljetka, Hadžića, Šoljana, Mujčića, Stojisavljevića, Majera, Žagara, Mrduljaša* i Gavrana. Ovo je prva predstava potpisana njegovom redateljskom rukom izvedena u Somboru. Izvanredne kostime izradila je *Đurđa Janeš*, a smješteni su u praktično scenografsko rješenje *Marte Crnobrnje*.

Troje vrsnih glumaca – *Tomislav Martić* kao Boris, *Mladena*

U izvedbi Hrvatskog narodnog kazališta iz Varaždina

Jedan drugačiji bračni trokut

Miroslav Krleža također spada među mnogoizvodljive dramske pisce poglavito u poslijeratnom razdoblju. Nakon urnebesne, furiozne, gavranovske komedije, Hrvatsko narodno kazalište iz Varaždina predstavilo nam se jednim drugačijim bračnim trokutom. Onim koji izaziva mržnju, prijezir, laži, poniženja i stid. Varaždinski trokut svijet je beznadno

osamljenih ljudi koji umjesto u ljubavi nestaju u vlastitoj bešćutnosti i samozavaravanju.

Djelo je na scenu postavio *Petar Veček*, dobro znan somborskoj publici. U predstavi se pojavljuje i kao scenograf, ali i kao dramaturg. Kostime za predstavu izradila je *Ida Križ Posavec*, a izbor glazbe – napose – fascinantan dramatičan glazbeni uvod

i finale, potpisuje *Nataša Maričić*. U predstavi su nastupili *Ivica Plovanić* (Barun Lenbach), *Jaгода Kralj Novak* (Laura), *Marinko Prga* (dr. Ivan pl. Križovec), *Marija Krpan* (Grofica Petrovna), *Dar-ko Plovanić* (policijски pristav) i *Nikolaj Popović* (gluhonijemi prosjak).

Antonija Čota

Vjerska tribina

Egzorcizam

Opsjednutost i egzorcizam bili su tema tribine održane u petak 16. lipnja u Velikoj dvorani HKUD »Vladimir Nazor«.

Nazočne je pozdravio predsjednik Društva Šima Raič i zahvalio pateru Ivanu što će nas upoznati s ovom danas pojačano aktualnom temom. Zahvalio se i župniku Marinku Stantiću za skrb o tribinama koje sve više privlače publiku, uz sve veću nazočnost mladih.

DEMONSKA STVARNOST: Pater Ivan Vinkov rođen je 1962. godine u Bačkom Bregu. Za svećenika je zaređen 1998. godine. Na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu izradio je magisterij na temu »Opsjednutost i egzorcizam«. Na tu je temu napisao i knjigu. Trenutačno radi kao župni vikar u isusovačkoj crkvi sv. Petra u Beogradu i kao referent za duhovnost pri Beogradskoj nadbiskupiji.

Pater Vinkov nas je uveo na stručan i razumljiv način u problematiku demonske stvarnosti. Ljudi dozvoljavaju realne napade od sila zla koje nisu dio



poznate prirode i izmiču racionalnom objašnjenju. Objasnio je pojmove: sakralno, okularno, magijsko. Zatim je prešao na demonsko djelovanje i njegovu klasifikaciju. Na kraju nas upoznaje kako se možemo osloboditi demona.

OSOBNA ISKUSTVA NAZOČNIH: Poslije predavanja pater Ivan je odgovarao na pitanja nazočnih. Oni su

iznosili osobna iskustva, od noćnih uznemiravanja i bockanja, zatim dugotrajne nesanice i nespokoja, pa do najtežih oblika djelovanja, do ugrožavanja života žrtve.

Pater Ivan postavio je svima pitanje: Kako može biti

opsjednut od sotone onaj tko je kršten? Odgovor je očito – slaba vjera. Ne prakticiramo sakramente, ne odlazimo na svetu misu i na taj način otvaramo prostor đavolu da može ući u našu dušu.

Alojzije Firanj

Posudila bih krila

Isuse dragi, kako bih rado
od ptičice male posudila krila,
kao lahor laki, visoko
put glavnog neba, Tebi vinula.

Ubrala bih Ti najmirisniji cvijet jasmina
zakucala na vrata Tvoga srca.
Njegovim svetim i nježnim plamom ugrijana
ushićeno bih odu zahvalnosti otpjevala.

Svaki kutak bijednoga srca moga
o ljubavi mojoj zborit bi stalo.
Ti si moj cijeli svijet
zato jedino Tebi želim pjevati!

Ana Fedver

U Somboru

Oj Sombore grade
Vojvodine ravne,
tebe krase ljudi
bunjevačke grane.

Ruvo sve od svile
Bunjevčice krase,
niske od dukata
ta lipota zna se.

Plemeniti ljudi
bunjevačke grane
zaigrajte kolovoz ono na dvi strane.

U Somboru lipom
tu smo od davnina
široko je srce
bunjevačkog sina.

Cecilija Miler

Svetište Snježne Gospe u Čičovima

Stjecište vjernika iz grada i sa salaša

*Svetište su oduvijek posjećivali brojni vjernici iz grada, sa somborskih salaša, kao i iz okolnih seoskih naselja * Tu se okuplja i po nekoliko stotina vjernika * Svečane svete mise redovito se održavaju na sam dan Snježne Gospe (5. kolovoza), a proštenje, uz svečanu svetu misu, u nedjelju koja slijedi nakon ovog blagdana*



Salaško naselje Čičovi nalazi se južno od Sombora, a razvilo se duž nekada važne ceste koja je vodila od grada prema Baču, istovremeno prateći i tok rječice Mostonge, kojom je sada prokopan značajan vodotok koji spaja stari Veliki

bački kanal s glavnim pvcem hidrosustava Dunav-Tisa-Dunav. To drumsko naselje pruža se u duljini od oko 2,5 kilometra, a od grada je udaljeno 5 do 6 kilometara. Prostrana i veoma plodna lesna (praporna) terasna ovdje je visoka oko 90 metara.

Naselje je staro. Spominje se više puta tijekom turske vladavine na ovim prostorima. Podaci iz 1543. godine ukazuju da je 20 njegovih oporezovanih žitelja plaćalo desetinu (porez) Kaločkoj nadbiskupiji. U graničarsko vrijeme tu su salaši somborskih militara, a od 1749. godine pripojeno je Somboru, tada slobodnom kraljevskom gradu, kao jedna od njegovih pustara.

PODIZANJE KAPELE: Za razliku od nekih drugih somborskih prigradskih naselja, broj stanovnika u Čičovima posljednjih desetljeća naglo opada. Godine 1961. ovdje je u 200 kućanstava bilo 616 žitelja, a 2002. svega 157 duša u 66 obitelji. Škola, koja je s radom otpočela posljednjih godina XIX. stoljeća, ugašena je 1976. godine.



Na nešto uzvišenijem i relativno dominantnom dijelu Čičova, poviše stare Mostonge i navedene ceste, 1778. godine grof Josip Marković, tadašnji somborski senator i gradonačelnik, te jedna od najistaknutijih i najejnenijih osoba toga doba u ovome gradu, o svom je trošku dao podići vrijednu katoličku kapelu Snježne Gospe, koja je postala hodočasničko mjesto vjernika grada kao i njegove šire okolice.

Štovanje Snježne Gospe, uz ostalo, ukazuje i na značaj poljodjelstva u ovom plodnom i bogatom području kao i na

bojazan od štete koju nanose elementarne nepogode. To je briga za očuvanje vrijednih plodova zemlje o kojima je oduvijek ovisio život i egzistencija ovog vrijednog naroda. Ova je kapela prvi ovdašnji sakralni objekt te vrste, podignut izvan užeg gradskog područja.

OBNAVLJANJE CRKVICE: Godine 2004., što znači 226 godina od gradnje, crkvice je detaljno obnovljena, kako s vanjske tako i sa unutarnje strane. Potreban novac za ove radove dijelom je osigurala Općina, no ipak, većinu su darivali vjernici ovoga grada. Veliki dio poslova na uređenju okolnog prostora obavilo je nekoliko katoličkih obitelji iz susjednog Lugova. Inicijator i ukupni koordinator radova bio je somborski dekan i župnik župe Presvetog Trojstva *preč. Josip Pekanović*.

Raspeće, koje se nalazi ispred Svetišta, podignuto je i posvećeno 1864. godine, a zamijenilo je stari križ iz 1828. Kapeli je 1806. godine pripalo 6 jutara obližnjeg zemljišta.

Svetište su oduvijek posjećivali brojni vjernici iz grada, sa somborskih salaša, kao i iz okolnih seoskih naselja. Tu se okuplja i po nekoliko stotina vjernika. Svečane svete mise redovito se održavaju na sam dan Snježne Gospe (5. kolovoza), a proštenje, uz svečanu svetu misu, u nedjelju koja slijedi nakon ovog blagdana. Već po ustaljenom običaju, misa se služi i na dan Male Gospe (8. rujna). Ranijih godina, sve tamo do Drugog svjetskog rata, uoči proštenja redovito su održavane i večernje, a nazočni vjernici molili su i cijele noći, i to prvenstveno hodočasnici iz Monoštora, Berega i Sonte. Kako se sa udaljenijih salaša i iz susjednih sela tada dolazilo zaprežnim kolima, podrazumijeva se da je okolni prostor velikim dijelom bio popunjen ovim vozilima.

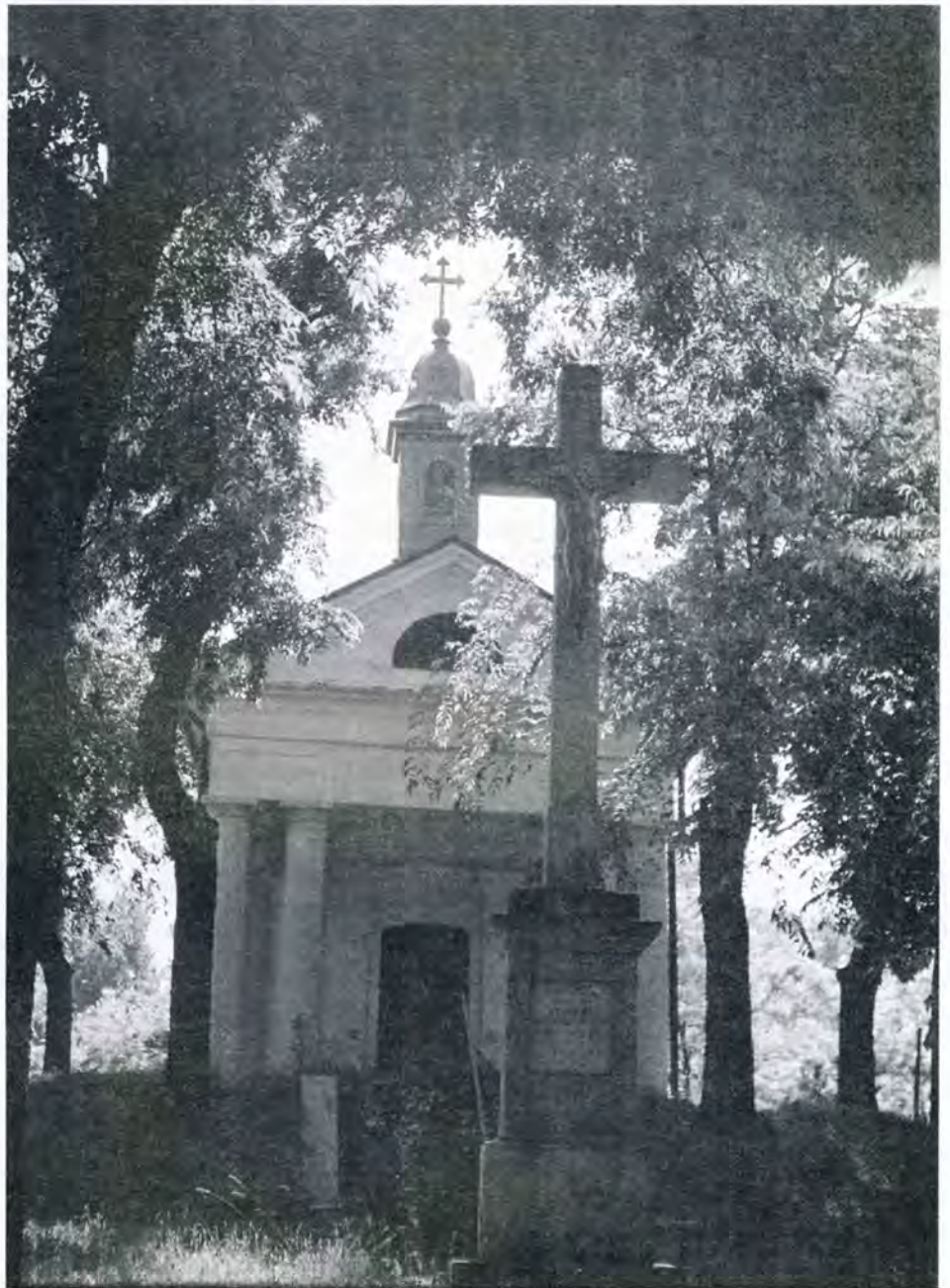
KATOLIČKA VODICA: Snježnu Gospu ranijih su godina svojim proštenjem slavili i katolički vjernici Čičova, Lugova i Gradine, kao i dijelova grada koji gravitira u tom smjeru. Nakon blagoslova kapele sv. Antuna u Gradini, vjernici ovog naselja sada tamo imaju svoje proštenje (13. lipnja).

U blizini svetišta Snježne Gospe, a uz samo korito rječice Mostonge, ranije se nalazila i katolička vodica. U neposrednoj blizini jedne stare divlje kruške bio je izidan bunar, pokraj kojega su se nalazili križ i druga sakralna obilježja. Katolički, a često i pravoslavni vjernici, tu su se redovito okupljali i molili. Stariji žitelji u svome sjećanju još i danas čuvaju sliku ove vodice. Prokopavanjem spojnog dijela hidrosu-

stava Dunav-Tisa-Dunav vodica je, skupa s pratećim obilježjima, uništena.

U ranijim vremenima zvonjavom s kapele Snježne Gospe rastjerivani su gradonosi oblaci. Naime, zvučni valovi što se

je obnašao veoma odgovorne i različite dužnosti. Svojim zalaganjem i radom obogatio je grad, a rezultati tog napora ostat će za vječna vremena. Bio je stvaralačka duša: dao je regulirati i ozeleniti gradske ulice,



zvonjavom stvaraju dijelom razbijaju niže oblake i umanjuju neželjene posljedice. U tom svojstvu zvona se više ne oglašavaju. Srbi, koji čine oko 90 posto pučanstva ovog naselja, oduvijek su uvažavali i poštivali blagdan Snježne Gospe i toga dana nikada nisu obavljali krupnije fizičke poslove. I oni su tada svetkovali i dočekivali rodbinu i prijatelje, a vodicu pri ovoj crkvi poštivali su kao svoju.

Imenovani grof Josip Marković u Sombor je došao iz Slavonije, iz Požeške županije, a tijekom svog radnog vijeka ovdje

duž međumjesnih cesta zasaditi drveće, podići šumu u Bukovcu na 960 i u Šikari na 190 jutara, utjecao je i na određivanje trase Velikog bačkog kanala kroz ovaj prostor i slično. A sa svojom je suprugom *Petrunjelom* podigao i ovo vrijedno svetište Snježne Gospe. Inače, grof Josip Marković je potomak *Duja Markovića*, koji je skupa s *Jurom Vidakovićem* 1687. godine doveo bunjevačke Hrvate u ove krajeve i bio kaptan somborske milicije.

mr. Matija Đanić

Familija Bogdan

Po svemu posebna i velika obitelj

Prigodom proslave 50. obljetnice Društva, zlatnog jubileja godine 1985/86. jedini živ iz te generacije obitelji Bogdan bio je Andrija. On je nagrađen Zlatnom plaketom i diplomom »Vladimir Nazor«, ustanovljenom za tu prigodu. Plaketa mu je dodijeljena za njegove osobne zasluge kao i za zasluge cijele obitelji Bogdan, jer su je stvarno i zaslužili

Roditelji te obitelji bili su *Franjo Bogdan* i supruga mu *Marija Vuković*. Oboje su rođeni posljednjih desetljeća XIX. stoljeća. Otac Franjo bavio se jednim od čestih zanimanja tada varoških paora, bio je fijakerist. Majka Marija bila je kućanica s mnogo posla i obveza, jer su izrodili veliku obitelj od osmero djece. Imali su četiri sina i četiri kćerke.

Imao je djed Franjo i nešto malo zemlje, tako da je proizvodio kukuruz za ishranu fijakerskih konja i vrt za obitelj.

Obično je držao dva konja koje je na smjenu uprezao u fijaker. Imao je običaj u štali reći: »Kojne mijenjam a ja uvijek isti.« Što se tiče opreme, sve mu je bilo besprijekorno. Fijaker jedan od najljepših u Somboru, a u fijaker upregnut konj kao naslikan. Na konju lijep sersam. U fijakeru komfor, tapacirana meka sjedišta i lijepe pokrivači i deke. Sve je to privlačilo mušterije više nego onima sa slabijom opremom.

DJED FIJAKERIST: Na placu je uvijek bio red, da mušterija uzima onog fijakerista koji

je prvi u redu. Međutim, mušterija je mogla birati i iz reda, pa je baš radi opisane opreme djed Franjo puno puta biran i preko reda. Imao je on posebne mušterije: odvjetnike, liječnike, trgovce...

Bilo je tu vožnje noću na vlak, na kanal na kupanje, do sela i slično. Tako je djed Bogdan i zarađivao više nego drugi. Fijakeristi su porez plaćali paušalno. Za određivanje visine paušala bio je određen kolega s malom obitelji. Kad je djedu Franji zbog njegovog dobrog zarađivanja odredio pre-

visok pušal, rekao je: »Dobro prijatelju, platim ja to, ali imam u vidu da se u mojoj kući svaki dan troši više boksa za cipele nego li u tvojoj masti.«

Ovakve priče čuo sam više puta od djed Franjinog sina Andrije.

Isto tako, pripremajući ovaj zapis i konzultirajući se s jednim od djed Franjinih unuka *Margitom Tancer r. Parčetić*, saznao sam da je on vrijedno radio i danju i noću, da je svih osmero djece izveo na životni put. Omogućio im je da se svatko školuje za ono što želi.



ČETIRI BRATA: Najstariji sin *Stipan* (Pišta) izučio je zanat za kovača-bravara. Brat *Andrija*, drugi po starosti, izučio je za kolara. U to vrijeme ti su

vac odijelima. Starijim dama- ma još i danas je u uspomeni njegova spontana ljubaznost u trgovini spram svake mušterije. Bio je komunikativan, ljubazan

zatore osnivanja nove udruge. Tu se osim ostaloga priprema- ju prva Pravila bez kojih se Društvo nije moglo osnovati. Tadašnje vlasti stalno odbijaju odobriti Pravila i konačno će ih odobriti krajem 1936. godine. Bez obzira na Pravila, novo Društvo u ljeto 1935. godine organizira prvu »Dužionicu '35«.

Distribuiraju se knjige i tisak religioznog i svjetovnog sadržaja. Najviše se radi na pripremi Osnivačke skupštine koja će se konačno ostvariti 6. prosinca 1936.

U svim tim pripremama veliku ulogu imala je obitelj Bogdan. Te 1935. godine svih osmero mladih Bogdana punoljetni su ljudi. Kako stoji u zapisniku, *Stipan Bogdan* je u to vrijeme bio predsjednik »Križarskog doma«. Potpredsjednik je bio *Josip Krajninger*. Važno je spomenuti ime *dr. Ladislava Vlašića* i njegove supruge *Kla-*

AKTIVNI HRVATI: Veoma aktivan član Pjevačkog zbor *Stipan Bogdan* rođen je 9. ožujka 1907. godine u Somboru. Dobio je zaduženje domaćina Društva. *Andrija Bogdan* je izabran za pročelnika Diletantske (dramske) sekcije. Član je Pjevačkog zbora. Rođen u Somboru 22. studenoga 1908. godine. Veoma je aktivan na pripremi prvog Hrvatskog prela održanog 8. ožujka 1937. godine.

Augustin Bogdan (*Gustika*) izabran je za administratora (perovođa) Društva. Član je Pjevačkog zbora, rođen u Somboru 14. siječnja 1914. godine. Vrijedno je istaknuti njegovo stručno aranžiranje »kristalne dvorane« u hotelu »Sloboda« za prvo Hrvatsko prelo 8. ožujka 1937. godine.

Ivan Bogdan, najmlađi član Pjevačkog zbora rođen je u Somboru 1916. godine. Sve četiri sestre *Bogdan* pristupa-



BOGDAN KATA

zanati bili veoma cijenjeni, poglavito kad ih rade dva brata. Radionice su im bile u zajedničkom dvorištu u *Florijanovoj* ulici, kod kipa sv. *Florijana*. Braća *Bogdan* bili su čuveni izrađivači paorskih kola. Njihova izrada i sada je nepoznanica današnjem mladom zemljodjelu, a nekada je bila pojam.

U to vrijeme tražila se kvaliteta i estetika. Besprijeckorna simetričnost drvenih elemenata i okova. Bila je to prigoda kada je naš čovjek kola pravio jednom u životu. Pa kad je sve, onda je pravio i dvoje lotre, obične i dugačke za vršidbu. Radila su braća i popravke fijakera, čak su izrađivali nove, ali u manjem broju.

Spomenimo da je u to vrijeme konkurencija u tim zanatima bila veoma velika. *Primjerice*, u *Militičevoj* ulici radila su braća *Kokus*, a u gradu je toga bilo i više. Konkurencija je bila u kvaliteti, cijeni i estetici, ali braća *Bogdan* uspješno su tome parirali. Izradili su braća *Bogdan* fijaker za svoje potreba, a bio je u obliku autokabrioleta.

Treći brat *Augustin* (*Gustika*) bio je tekstilni trgovac i trgo-

i predusretljiv. Tko ga je poznao sjeća se njegova pozdrava: »Moje poštovanje, kako ste?«

Četvrti brat *Ivan* bio je učitelj. Posvećen svom pozivu vrlo rado se bavio radom s djecom i mladeži. Po naravi najbliži je bratu *Gustiki*. Imao je *Ivan* svojih teških briga, ali nikoga nije s tim opterećivao. Generacije đaka nose ga u najljepšim sjećanjima kao velikog humanista, doživotnog prijatelja svojih učenika.

ČETIRI SESTRE: Od četiri sestre *Bogdan*, najstarija je bila *Kornela*, zatim *Kata*, pa *Ruža* i *Marija*. *Kornela* je bila udana *Tancer* a *Kata* *Pozder*. *Ruža* i *Marija* nisu se udavale.

Kada je 1935. godine jedna skupina bunjevačko-šokačkih Hrvata u Somboru odlučila osnovati svoje kulturno-umjetničko društvo, kao prva poteškoća bio je nedostatak prostora za rad i aktivnosti. U to vrijeme već je postojalo *Križarsko društvo »Sv. Cecilija«*, koje je osnovao kada je došao u Sombor 1927. godine *Antun Skenderović*.

To Društvo u prostorije svog doma široka srca prima organi-



BOGDAN STIPAN
POD PREDSJEDNIK

re, koji su bili angažirani u pjevačkom zboru »Križarskog doma«.

Konačno, kada je došao 6. prosinca 1936. godine dan Osnivačke skupštine HKUD »Miroljub«, svih osmero braće i sestara *Bogdan* prisustvuju skupštini Društva, čak tri brata ulaze u Upravni odbor.

ju Pjevačkom zboru. Naime, sve ukazuje da Pjevački zbor, koji je postojao u *Križarskom* domu, omasovljen nastavlja svoj rad u novom »Miroljubu«. Ta pretpostavka se opravdava time da je zbor od osnivanja Društva 6. prosinca 1936. do ožujka 1937. uvježbavao veoma složene kompozicije.

Stipan Bogdan će na prvoj redovitoj Skupštini Društva 1938. godine biti izabran za potpredsjednika, kao dokaz vrijednog rada na prijašnjoj dužnosti domaćina Društva. Na istoj godišnjoj Skupštini Andrija Bogdan imenovan je za pročelnika Pjevačkog zbora. Kasnije kroz daljnji rad obnašat će obojica dužnosti i pročelnika i domaćina.

Kada je Društvo 1937. godine kupilo stari Hrvatski dom, a posebice poslije zamjene za sadašnji, posla oko adaptacije je bilo previše. Sve će to Stipan i Andrija Bogdan, uglavnom besplatno obaviti. Nisam nigdje naišao na podatak od koga je kupljena zgrada starog Hrvatskog doma. Saznao sam

u kvadrat, valjda veće u Somboru nije bilo. Od silne slame izbijana, pokretana, samo nije srušena. Moj brat Stipan i ja se prihvatimo posla da je obnovimo besplatno. Bilo bi to u redu da se nije pojavio čovjek kojem su hitno potrebna paorska kola. I što sad? Nađemo dva dobra majstora naše struke, pogodimo ih. Iskujemo okove, ohoblamo dosta dasaka, majstori naprave kapiju a mi ih isplatimo iz svog džepa. Istovremeno mi napravimo kola, mušterija isplati i svi zadovoljni. Eto takvi su bili Bogdanovi.

VJERNI HSS-u: Augustin (Gustika) Bogdan radi administrativni dio posla u Društvu. Na godišnjoj Skupštini 9. ožujka 1941. izabran je za tajnika

tvornih djevojaka i žena. Zadatak te sekcije prvenstveno je bila skrb o siromašnoj djeci i starim osobama. Na čelu te sekcije bila je buduća kuma barjaka Društva, Klara Strilić. Rad ove sekcije će doći do punog izražaja u jesen 1944. godine, kada je s batinskog i baranjskog ratišta u somborsku bolnicu počeo pristizati veliki broj ranjenika. Cjelokupno

prostorija Društva. U zgradi Hrvatskog doma bila je samo jedna prostorija koja je bila namijenjena radu HSS-a.

NAGRADA ZA ZASLUGE: Prigodom proslave 50. obljetnice Društva, zlatnog jubileja godine 1985/86. jedini živ iz te generacije obitelji Bogdan bio je Andrija. On je nagrađen Zlatnom plaketom i diplomom »Vladimir Nazor«, ustanovlje-



da je dvorište te zgrade bilo skladište slame. Ako se zna da je većina prijevoza u gradu bila konjskim zapregama, onda nije veliko čuda ni slama u centru grada, koja je bila potrebna za tako veliki broj zaprežnih konja. Budući da se slama nosila u velikim vozovima, i kapija je morala biti velika. Ima o tome traga u zapisniku, ali brat Andrija je to slikovitije opisivao. Kapija velika 6-7 metara

Društva, a 28. ožujka 1945. godine za blagajnika. Bio je član Pjevačkog zbora do 1964. godine.

Ivan Bogdan je od 1948. godine sve do šezdesetih radio s folklornom sekcijom Društva. Također je bio član Pjevačkog zbora.

Sestre Bogdan odmah po osnivanju HKUD »Miroљub« osim toga što su u Pjevačkom zboru, pristupaju Sekciji dobro-

članstvo sekcije će se angažirati u bolnici i njegovati ranjenike, među kojima je bilo puno Somboraca.

Na kraju treba istaknuti i ovo: prvim Pravilima Društva stranački i politički rad je u prostoru Društva bio isključen. Pravila su bila usmjerena na njegovanje kulture, tradicije i običaja bunjevačko-šokačkih Hrvata. Društvo je bilo prvenstveno kulturno-umjetnička ustanova. Međutim, svi članovi HKUD »Miroљub« i te kako su bili politički organizirani. Pri Društvu je organiziran veoma jak kotarski ogranak Hrvatske seljačke stranke Stjepana Radića.

Od osnivanja »Miroљuba« svi njegovi članovi pa i naša braća Bogdan bili su članovi Hrvatske seljačke stranke. Politički skupovi održavani su van

nom za tu prigodu. Plaketa mu je dodijeljena za njegove osobne zasluge kao i za zasluge cijele obitelji Bogdan, jer su je stvarno i zaslužili. Bili su posebni po tome što su kao velika obitelj, od osnivanja neprekidno radili za dobrobit »Miroљuba«, a kasnije HKUD »Vladimir Nazor« u Somboru.

Poznati potomci su Stipanov sin Zvonko, veliki čuvar naše pisme, i Katina kćer Cecilija Pozder-Tomić, poznata kao spikerica Radio Sombora. Njih dvoje su u život umjetnika krenuli s dasaka pozornice HKUD »Vladimir Nazor« Sombor.

Na koncu, hvala svim potomcima obitelji Bogdan na tako običnim a tako divnim roditeljima.

Franjo Krajninger

Sjećanje na znamenite članove Društva

Đura Vidaković, kulturno-prosvjetni pregalac

Nije moguće navesti sve kazališne komade koje je Đura postavio na scenu i programe koje je za razne prigode pripremao u našem KUD-u, jer sjećanja pomalo blijede, a dokumentacija nestaje

Naš nekadašnji sugrađanin i suradnik Đura Vidaković rođen je u Somboru 19. travnja 1927. godine. U svom rodnom gradu završio je osnovnu i tadašnju građansku školu, da bi nakon toga izučio grafički zanat. Siječnja 1945. odlazi u NOVJ gdje ostaje tri godine. Nakon demobilizacije kraće je vrijeme radio u Somborskoj tekstilnoj industriji, da bi od konca 1948. do kolovoza 1954. bio u stalnom radnom odnosu u somborskom Narodnom kazalištu kao profesionalni glumac. Nakon toga, pa sve do odlaska u zasluženu mirovinu, radio je u gospodarstvu – »Mlekoprojekt«, IPK »Sombor« i PK »Bačka«.

Rad na kulturno-prosvjetnom planu započeo je još u vojsci pripremajući ročnike za djelatnosti dramske i folklorne sekcije kao i za neke druge aktivnosti vezane za ovu oblast. Radeći u gospodarstvu s mladeži je organizirao prigodne kulturno-zabavne programe u kojima je i sam sudjelovao. Na takvoj aktivnosti uočio ga je i upravnik Narodnog kazališta Josip-Žiga Jasenović, te ga je, nakon uspjele audicije, zaposlio i uključio u dramski ansambl. Nakon šest uspješnih sezona, iz obiteljskih razloga napustio je kazališne daske.

REDATELJSKI DAR: Značajan je njegov doprinos na polju kulture u KUD »Vladimir Nazor« u Somboru. Još dok je radio u Narodnom kazalištu, u slobodno je vrijeme, kao redatelj vodio podmladak dramske sekcije te s njima izveo predstavu »Družba Pere Kvržice« od Mate Lovraka (5. lipnja 1954.). Osim članova drame u predstavi su sudjelovali i članovi tamburaške sekcije, tako da je u predstavi bilo angažirano 35 sudionika. Značajna je i predstava »Dugonja, Vidonja i Trbonja« od Mladena Širole (5. rujna 1954.) u kojoj je sudjelovala i baletna skupina Pionirskog doma. Ova neobično uspješna predstava reprizirana je 15 puta po okolnim mjestima i salašima. Vidan uspjeh postigla je i bajka u pet slika »Čudotvorni cvijet« (travnja 1955.), s kojom se nastupilo i na općinskoj smotri.

Osim rada s djecom Đura je vodio i dramsku sekciju odraslih. Zapažene su mu jednočinke »Knez Ivo od Semberije«, te »Izdaje se stan pod kiriju« (28. studenoga 1954.).

Nakon ovih predstava broj odraslih u sekciji naglo se povećao, te su pripremani i ozbiljniji kazališni komadi s većim brojem sudionika. Takva je primjerice drama »Put u zločin« izvedena i na općinskoj smotri, za koju su redatelj, kao i neki sudionici, nagrađeni i pohvaljeni. Značajna je i komedija »Džandrljivi muž« (1955.).



Jedan od najznačajnijih na polju kulture:
Đura Vidaković

Po dramskom amaterizmu jedna od najuspješnijih godina tog vremena bila je 1956. Društvu je, zbog dobrog rada sekcije i njenog voditelja Đure Vidakovića, tada povjerena i organizacija Sreske smotre amaterskih skupina. Naše je Društvo nastupilo s predstavom »Svakom svoje«. Osim članova drame ovdje su nastupili i članovi folklorne, pjevačke te tamburaške sekcije (ukupno njih 48). Pohvale i nagrade ni ovoga puta nisu izostale, a komad je repriziran 9 puta. Autor Velimir Velja Subotić pohvalio je postavu djela, izvođenje i scensko rješenje. Te su godine izvedene i dvije jednočinke: »Ljubavno pismo« i »Kijavica« (namijenjene manjim pozornicama salaša i susjednih sela). Vrijedi istaknuti i predstavu »Rođak iz Amerike« izvedenu na Božić, 25. prosinca (kasnije 8 puta reprizirane).

BROJNE PREDSTAVE NA KAZALIŠNIM DASKAMA: Početkom 1957. došlo je, na inicijativu vlasti, do reorganizacije rada kulturno-umjetničkih društava. Po tome, Dramska sekcija mogla je djelovati samo pri KUD »Petőfi Sándor«, gdje je i Đura Vidaković tada nastavio svoj rad. U novoj sredini i u prilično nepovoljnim uvjetima, Đura je na scenu postavljao nekoliko drama i komedija. Tijekom 1958. izvedena je drama »Skitnica« Mirka Božića, 1959. drama »Točkovi noći« i komedija »Pacovi« od Vase Apića. Iduće 1960. godine na scenu je postavljena komedija Nikolaja Gogolja »Ženidba« te drama »Zaklinjem se« od Žaka Konfina. U 1961. godini slijedilo je »Sumnjivo lice« Branišlava Nušića (8 puta reprizirano) i »Zaboravljeni« Pere Budaka (2 reprize).

Kada su koncem 1962. godine KUD-ovi ponovno dobili dozvolu za samostalno djelovanje i na dramskom stvaralaštvu, Đura Vidaković se vraća u KUD »Vladimir Nazor«, te otpočinje svoju raniju djelatnost. Za Dan Republike 1964. pripremljena je i prikazana drama »Posadi jabuke, sine« Velje Subotića, s kojom je Društvo zauzelo prvo mjesto na općinskoj smotri kazališnih amatera.

Nije moguće navesti sve kazališne komade koje je Đura postavio na scenu i programe koje je za razne prigode pripremao u našem KUD-u, jer sjećanja pomalo blijede, a dokumentacija nestaje. Više je puta pripremao programe za prela i prigodne književne večeri. Od kazališnih komada što ih je on režirao navodimo samo još dva: »Car Zloban« i »Zaboravljeni«, s kojima je postigao zapažene rezultate.

U vremenu od 1961. do 1965. bio je stalni član Odbora za kazališni amaterizam odraslih KPZ Sreza i Općine Sombor. Za njega se slobodno može reći da je spadao među najzapaženije pregaoce kulturnog života u Somboru.

Zbog bolesti prestao je s radom u Društvu u sezoni 1969/70. Narušenog zdravlja, ranije je umirovljen. Umro je 4. srpnja 1991. godine i pokopan je na Velikom katoličkom groblju u Somboru.

Ivan Kovač

Miroljub na Valpovštini (3.)

Prečasni Miroljub, od milja Bunjevac

»...ja sam uvijek vidio u očima njegovim čisto pitome slike slavenskoga svijeta;
ja sam slušao iz njegovih riječi melodiju naših narodnih pjesama...«

Piše: Zdenko Samaržija

Tek zaređeni svećenik, s franjevačkim imenom Ante, došao je u Fedvar da bi na tamošnjem učilištu bio lektor filozofije, što je jamčilo napredovanje unutar hijerarhije franjevačkoga reda. I odista, nakon dvije godine *Ante Evetović* postaje u Baji profesor crkvenoga prava i crkvene povijesti (1888.).

O Miroljubu kao profesoru piše *Mladen Barbarić*:

»...ja sam uvijek vidio u očima njegovim čisto pitome slike slavenskoga svijeta; ja sam slušao iz njegovih riječi melodiju naših narodnih pjesama... Malo je kada imao prilike da se dotakne čisto naših stvari. Ali kada je to učinio, bljesnulo bi mu oko nekim posebnim žarom, riječ mu je svečanije zvučala...«

OD GWARDIJANA DO KAPELANA: Godine 1897. godine, nakon jedanaest godina profesure, Ante Evetović imenovan je gvardijanom franjevačkoga samostana u Baji, u svojoj tridesetpetoj godini. Međutim, reforma franjevačkoga reda tražila je od redovnika stegu, kojoj pjesnik Miroljub nije bio sklon. Franjevcima je ponuđeno da se vrate idealima svoga osnivača ili da prijeđu u dijecezanske svećenike.

Premda mu je uspon na ljestvici unutar franjevačkoga reda bio zajamčen, Miroljub je skinuo franjevački habit i 1899. godine postao dijecezanski svećenik Pečuške biskupije – s pravom se postavlja pitanje zašto je Ante Evetović prešao

iz Bačke u Pečušku biskupiju, no u odgovoru na to pitanje među znanstvenicima nema suglasja. Premda je pečuški biskup *Sámuel Hettyey* odlično poznao njegov dotadašnji rad te bio upoznat sa svim talentima Ante Evetovića (i njegovim sklonostima ka intelektualnom radu), poslao ga je u Erag, malo baranjsko selo, na kapelansku službu.

ŠKOLA FRANCUSKO- GA: Čemerno selo i kapelanska služba (maleno mjesto i služba osjetno ispod njegovih sposobnosti) nisu bili poticajni za Antu Evetovića, što se jasno odražava u pjesmama iz 1900. godine, no ovo zlo, koje je snašlo Miroljuba, imalo je svoju dobru stranu. Župnik eraški *Antal Schell* odlično je znao francuski jezik i nije štedio truda ni vremena kako bi Evetovića poučio u francuskom jeziku. Sklon znanju i vješt u učenju, Miroljub je u godinu dana naučio francu-

ski jezik. Čitajući francuske romantičarske pjesnike, ali i one iz kasnijih stilskih razdoblja, Miroljub je pronašao nove uzore i obogatio svoje pjesničke izražaje.

NA VALPOVŠTINI: Pečuška biskupija dobila je Anti Evetoviću Miroljubu gotovoga svećenika, poliglota, pjesnika i intelektualca, no ne treba zamjeriti pečuškoj kuriji što je zrelogasvećenika i sveučilišnog profesora poslala na kapelansku službu u zabačeno selo – kušnja je zdrava ako teret nije odveć težak. Drugi dio kapelanske službe Evetović je obavio u Donjem Miholjcu i Valpovu (1900.). Kao kapelan Miroljub se zbližio s grofovima *Normann* te postao odgajatelj njihove djece. Prijateljstvo s *Normannima* potrajat će do konca Miroljubova života.

Na Valpovštini je zadnjih dana 19. stoljeća i prvih godina 20. stoljeća djelovalo nekoliko istaknutih svećenika,

gospodarstvenika te kulturnih i javnih djelatnika. *Đuro Ula-ković*, svećenik, bio je član skupštine Virovitičke županije i član uprave Zadruga za regulaciju Karašice i Vučice; *Josip Kuzmić*, o čijim se karizmatičkim moćima i sposobnostima liječenja molitvama i danas priča; *Franjo Kreutzer*, politehnički inženjer koji je vodio regulacije Vuke, Vučice i Karašice te utemeljio mrežu kišomjernih stanica te njegov nasljednik *Stjepan Bella*, koji je utemeljitelj studija geodezije pri Sveučilištu u Zagrebu (*Bella* je bio ministar u vladi Nezavisne Države Slovačke te premda je sudjelovao u radu marionetske države pod dominacijom nacističke Njemačke, *Bella* je u obnovljenoj Čehoslovačkoj bio ministar industrije i potpredsjednik vlade), *Josip Schlosser* i *Ljudevit Vukotini- vić*, ilirci i istražitelji hrvatske flore, *Adolf Danhelowsky*, dugogodišnji upravitelj Valpovačkoga vlastelinstva i pisac opesne monografije *Valpo und Dolnji Miholjac*, *Krešimir Mifka*, šumar i blizak Miroljubov prijatelj – prvih desetljeća dvadesetoga stoljeća stasali su na Valpovštini *Adolf Klotz*, koji je poznatiji pod pseudonimom *Bratoljub Klaić*, *Josip Hamm*, slavist svjetskoga glasa, *Viktor Sonnenfeld*, novinar i prevoditelj s njemačkoga jezika, kao i mnogi drugi eruditi u čiju je duhovnu svijest barem komadić svoje osobnosti ugadio i Ante Evetović Miroljub.



Nakon skidanja franjevačkog habita,
Miroljub postaje svećenik Pečuške biskupije

ŽUPNIKOVANJE: Prva Miroljubova župa jesu Veliškovci. Miroljub je iste godine pokrenuo gradnju veleborne crkve (1901.), koja je naredne godine završena i posvećena. U Veliškovce i okolna mjesta su se tih godina naseljavali bački Nijemci, većinom iz Apatina i okolnih mjesta, jer su oranice, koje su zapravo bile krčevine pune panjeva, bile nekoliko puta jeftinije nego oranice u Bačkoj. Za iste se novce moglo dobiti tri pa i četiri puta veća oranična površina te kupiti kuća s okućnicom u najboljim dijelovima sela. Doseljeni bački Nijemci donijeli su na Valpovštinu drugačije alatke i poljoprivredne strojeve, novo sjeme i nov način obrade tla, osobito gnojenje, i što je još važnije, drugačije svjetonazore, koji su Miroljubu, zbog odrastanja u Bačkoj, bili bliži nego Šokcima na Valpovštini.

HARKANOVCI: Godine 1904., nakon nagle smrti harkanovačkoga župnika i uglednog javnog djelatnika *Đure Ulakovića*, dobio je Ante Evetović Miroljub službu župi Harkanovci. U njoj je ostao do 1912. godine, kada je, po običaju na Valpovštini, harkanovački župnik prelazio na službu u Valpovo. Među Harkanovčanima, koji su krotka i ponizna srca,



Miroljub se osjećao odlično i nije čudno što je tu ispisivao najljepše stihove. U Harkanovcima je ispisao predivne eseje, priče i epove, koje je publicirao u mnogim novinama, prigodničarskim tiskovinama te kalendarima. U Harkanovcima je uredio svoju zbirku pjesama *Sretni i nujni časi*, čije je izdavanje financirao grof Noramn (1909.). U arhivu župe Harkanovci, ali i po privatnim zbirkama Harkanovčana, nalaze se mnogi Miroljubovi rukopisi.

U Harkanovcima je prijateljevao s Krešimirom Mifkom, inženjerom i upraviteljem šumarije, te sa *Ivanom Rozgošnjem*, upraviteljem šumarije u Koški, koja je bila filijala harkanovačke župe. Pokrenuo je rad nekoliko gospodarskih udruga,

Dobrovoljnoga vatrogasnoga društva te Sokolskoga društva u Harkanovcima, vjerojatno najstarijeg sokolskoga društva u nekom selu. Učlanio je župu u Društvo svetoga Jeronima i kupio za župu mnoštvo knjiga, koje je rado posuđivao župljanima i sa kojima je često razgovarao o pročitanim knjigama. Bio je sjajan govornik, pobožan i nježan, veliki rodoljub, sjećaju se njegovi župljani priča svojih roditelja o prečasnom Miroljubu – Bunjevcu, kako su ga od milja zvali.

Miroljub je puno putovao. Godine 1906. bio je sa sestrom u Rimu, a nastojao je posjetiti sve važnije institucije Hrvata. U Harkanovcima je primao mnoge posjetitelje, koji su o njegovom domu, osobito o uređenom cvjetnjaku, pisali s puno pohvala. Godine 1909. uz njegovu je podršku, a dijelom i inicijativu (ideja se navodno rodila u župnikovom voćnjaku u Harkanovcima), osnovan u Osijeku Klub hrvatskih književnika i umjetnika.

IMPRESSUM

MIROLJUB (izlazi 4 puta godišnje). List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«, 25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, tel. 025/38-173; fax: 025/26-019. Nakladnik: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica tel/fax: 024/553-355

hrvatskarijec@tippnet.co.yu

www.hrvatskarijec.co.yu

Za nakladnika: Zvonimir Perušić

Urednik Nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«:

Milovan Miković

Uredništvo: mr. Matija Đanić, glavni i odgovorni urednik lista, Antonija Čota, zamjenica glavnog urednika, Franjo Ivanković, Josip Pekanović, Alojzije Firanj, Zoran Čota, **Franjo Krajniger**, Šima Raič, Zdravko Fedver

Lektor: Milovan Miković

Tehnički urednik: Thomas Šujić

Prijelom teksta: Jelena Ademi

Urednica fotografije: Nada Sudarević

List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.

Tisak: Studio Bravo, Subotica

E-mail: so.v-nazor@neobee.net

Web strana: tippnet.co.yu/media/miroljub

Naklada: 900 primjeraka

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

061.237 (05) (497.113 Sombor)

MIROLJUB: list Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« Sombor / glavni i odgovorni urednik Matija Đanić. – God. 1, br. 1 (1998) -. – Subotica: Hrvatska riječ, 1998-. – 30 cm

Četiri puta godišnje

ISSN 1452-5976

COBISS. SR-ID 214820359



Prva Miroljubova župa: Veliškovci

Urednica Dalma Čota (1992.)

ZAGREB



Drage moje i dragi moji,
Raspust je odavno počeo. Očekivala sam da će se netko od vas javiti, barem jednim prilogom, no, od pisma ni traga ni glasa. Ovih dana najmlađa folklorna skupina boravila je u Zagrebu. Nastupali smo u dvorani Vatroslav Lisinski. Prigoda je to da vam ispričam nešto o jednom i drugom, pa i o folkloru, a moglo bi štošta i o bontonu. Vaše priče očekujem i dalje.

Grad Zagreb je hrvatska metropola i glavni grad Republike Hrvatske, a istovremeno je i jedan od europskih gradova smješten u podnožju Medvednice uzduž rijeke Save. Zagreb se sastoji od Gornjeg grada (povijesnog središta), Donjeg grada (izgrađenog početkom XIX. stoljeća) i Novog Zagreba (izgrađenog nakon Drugog svjetskog rata). U pisanim izvorima prvi puta se spominje 1094. godine. Godine 1242. postao je slobodni kraljevski grad (500 godina prije Sombora), a 1557. prvi puta se spominje kao glavni grad Hrvatske.

Kada odete u Zagreb obvezno posjetite Muzej grada Zagreba, Muzej za umjetnost i obrt, Muzej suvremene umjetnosti, jedno od mnogobrojnih kazališta i koncertnu dvoranu Vatroslava Lisinskog gdje je HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora – najmlađa skupina – imalo folklorni nastup.



žuto cvijeće nitko neće
kada pokloniš nekome cvijeće
žute boje kažeš mu govorom cvijeća:
»Ljubomoran sam«

O ZNAČENJU IMENA

Ovih dana sam na polici našla jednu zanimljivu knjigu *Rječnik osobnih imena od dr. Mate Šimundića*. Često nam se događa da nam roditelji daju imena kojima ne znamo značenje, a neka lijepa imena ne koristimo jer im ne znamo značenje pa mnoga lijepa imena tako nepravredno bivaju zapostavljena. Evo imena djece iz najmlađe skupine folkloru, svi ih znamo, a znamo li i značenje njihovih imena?

DIJANA – latinsko podrijetlo, u mitologiji Božica mjeseca i lova, božanska, božja; JOVANA – HEBREJSKI *Bog je milostiv*, značenje isto što i IVANA; DANILO – hebrejski *Bog je (moj) sudac*; ANTONIO – latinski – naziv rimskog plemena – isto što i GREGOR, GRGO; CECILIJA – latinski sa značenjem slijepa; SLAĐANA – slavensko od glagola sladiti; SINIŠA – slavensko od imenice sin; FERENC – mađarski oblik od latinskog imena Franciskus što znači slobodan, isto što i slavensko SLOBODAN. Nastavak slijedi u idućem broju.

Zabavite se

BONTON U SLICI I ANEGDOTI

➔ NAUČITE

* Uzrujana osoba izgovori 120 do 150 riječi u minuti, dvostruko više nego neuzrujana.

* Ptice su jako ugrožene: čak 1211 vrsta tih životinja uskoro će nestati s lica Zemlje, a najugroženije među njima su tropske ptice jer se uništavaju šume u kojima one žive.

* Potresi zatresu Zemlju svake godine oko 300.000 puta, od čega 50.000 potresa pogodi Japan. Čovjek osjeti samo 1 posto tih potresa, dakle »samo« 300.

1. Živi i pusti drugog neka živi
2. Lako stečeno, lako potrošeno
3. Umiljato janje dvije ovce siše
4. Sa dva uha ne čuješ dvostruko
5. Ugled vrijedi više od imetka

Kako ti je uspio sastanak u »Vladimir Nazoru«?

- Samo polovično.
- Kako to?
- Ja sam bila, a ostali nisu došli.

Ravnateljice, pronašla sam način da svi učenici poslije zvona budu u učioni – prozbori oduševljeno dežurna učenica. – To je jednostavno. Neka zvono uključi učenik koji posljednji uđe na sat. *(Ne kasni u školu, niti na bilo koji sastanak)*

Idući jednom ulicom, Miroslav Krleža sretne jednog kolegu, akademika kako jede sendvič. Pozdravljajući ga zbuježno ovaj se zamalo udavi jelom. Krleža mu odzdravi i zapita ga:

– Ako se slučajno udavate hoćete li da vam u ime Akademije održim govor na groblju? *(Nije pristojno jesti na ulici)*

Za vrijeme jednog koncerta u kazalištu dvije žene neprestano razgovaraju. Jedna primijeti:

Uopće ne shvaćam zašto moj muž nikad neće sa mnom na koncert.

A ja shvaćam – proišti jedan slušatelj u redu ispred njih. *(Za vrijeme koncerta ili predstave – šuti, komentare ostavi za poslije)*

SMILE – SMIJEH

Dugovječnost

Učitelj: Ivice, zašto papige tako dugo žive?

Ivica: Zato što nisu jestive.

Otok

Učitelj: Ivice, što je to otok?

Ivica: To je velika rupa u moru zatrana zemljom i kamenjem.



Nazor

Vladimir Nazor – kako to gordo zvuči;
nekad su me, još kao mladog Kovača,
mlatili po ušima u ne'akvoj tuči,
što nisam znao što je »Postira s Brača«.

A sada znam da je tamo rođen Nazor,
rodoljub i veliko hrvatsko ime;
počasni doktor, odgojitelj, profesor,
pjesnik i najplodniji pisac u to vrime!

Pisao je pjesme, putopise, eseje,
polemike, kritike, feljtone, romane,

uz to je prevodio Dantea, Goethea,
Heinea i druge svjetske velikane.

Školov'o se u Grazu, službovao svud,
bio je sudionik Drugog svjetskog rata,
svugdje je ulaga svoj veliki trud,
bio predsjednik Sabora i diplomat.

Ja sam još i danas u društvu Nazora;
igram, pivam i pijuckam dudovaču,
pišem pjesme i čekam poziv s mora
da konačno vidim »Postiru na Braču«!

Antun Kovač

Moje voljeno selo

Ima jedno selo, nije baš ni malo, u blizini Sombora je.
Građeno je u kvadrat.

Dvanaest sokaka i sto osam uglova ima.
Sokaci su pravi i široki, a na svakom uglu
četir kuta ima.

To je nezamislivo! To se vidjeti mora!

Njegova okolica je očaravajuća:
s jedne strane proteže se kanal,
a s druge dvije protječe Dunav.

Okružuju ga kilometarske šume mirisnih vrba,
jasena, topola, brijesta, i bagrema.

Svakome je svoje selo milo
ali ovakvo kao što je ovo, mnogo njih ga nema.

Pokraj svih ovih ljepota
ono još i odiše toplom dušom svojih stanovnika.
Brižljivo ga čuvaju i njeguju
jer je njihova ljubav prema svom voljenom selu
čista, žarka i velika.

Otišla sam ja iz njega, nije bilo jučer
ali moje srca mene još uvijek k njemu nostalgично
vuče.

Stranče! Kad u ovo selo uđeš
ne boj se. Ne može ti se ništa loše desiti.
Ali i ti dobar budi, jer znaj da tu žive vrijedni,
časni i poštteni ljudi.

Ponosna sam što sam i ja potomak zajednice ove
a to selo, vrijedno hvale, Monoštor se zove.

Katica Pašić
16. veljače 1999.

Očeva ljubav

Ranim jutrom timari i preže
dobra konja u seoska kola
za šarage mladu omad veže
i ulare skraćuje na pola.

Pa polako napusti avliju
zatežući te kajase kožne
desnom rukom prihvaća kandžiju
i potjera tad žeravke složne.

S obje strane promiču njive
otežale od zlatnoga roda
dok na vjetru mrse se grive
sa sapiju slijeva se voda.

Voli otac da galopom jure
kopitama da dižu prašinu
premda oni nikuda ne žure
samo jezde kroz ljetnu prašinu.

S ljubavlju je konje podizao
od ždrebadi do brzih kasača
humus-zemlju poorat stizao
potkivao kod Tune kovača.

Amove je ulaštiti znao
za svatove gdje se igra kolo
k sebi tada tamburaše zvao
kraj uveta violinu vol'o.

Bilo nekad – konji su nestali
pa ni oca nema u životu
tek na klinu amovi ostali
da sjećaju na prošlu ljepotu.

Josip Dumendžić

Hrvač i nogometaš Želimir M. Bogišić

Uspjeh uz podršku obitelji

Po Želimirovu mišljenju, Sombor je oduvijek bio rasadnik dobrih sportaša – kako nogometaša, tako i hrvača, pretežito regrutiranih iz grada i njegove okolice

U obitelji Mihajla i Tereze Bogišić, u Dubrovačkoj ulici broj 5 u Somboru, rođeno je četvero djece – sinovi: Đeno, Josip, Lajčo i Želimir.

Želimir, kao najmlađi, rođen je 18. listopada 1939. godine. Nakon osnovnog obrazovanja završio je prehrambeni smjer Srednje poljoprivredne škole, a zatim i Višu tekstilnu školu. Za svoga radnog vijeka radio je u poznatoj Somborskoj tekstilnoj tvornici 18 godina, te 22 godine u Fabrici jestivog ulja, također u svom rodnom gradu. Oženjen je, te sa suprugom Ilnkom, rođenom Grgić, ima dvije kćeri – Željku i Zdenku.

Kao sportaš, Želimir se prvo okušao kao hrvač grčko-rimskog stila do 54 kilograma. Na ovom planu postigao je sjajne rezultate – bio je prvak Vojvodine, a potom i Srbije. Svoju nogometnu karijeru Želimir je započeo u podmlatku Radničkog 1955. godine, igrajući desnog halfa. Već nakon dvije godine, uz liječničku dozvolu, igra u prvom timu »Metalca«. Nakon odsluženja vojnog roka, kraće vrijeme igra u somborskom ŽAK-u, a 1962. prelazi u NK Radnički u kojem ostaje do 1966. Za ovaj nogometni



Sombor je uvijek bio rasadnik dobrih sportaša: Želimir M. Bogišić

klub vežu ga najljepše uspomene na sportskom planu. No, na utakmici u Nikšiću, povrijeđen mu je članak lijeve noge, te prestaje igrati za Radnički i prelazi u klub PIK

Sombor gdje ostaje do 1974. godine, kada konačno napušta zeleno polje.

Za sve to vrijeme imao je podršku i razumijevanje svoje obitelji, s kojom je uvijek živio u slozi i ljubavi, uz uzajamno poštovanje, iskrenu ljubav i radost.

Rado se sjeća svog novosadskog trenera Franje Pazmanja, te svojih suigrača: Preše, Zarića, Kleme, Vrge, Vučićevića, Molnara, Pozdera, Popovića i drugih. Posebno ističe da ga je sportu vukao duh borbenosti i veliko drugarstvo. Pobjeda je »opijala«, premda se i poraz podnosio.

Po Želimirovu mišljenju, Sombor je oduvijek bio rasadnik dobrih sportaša – kako nogometaša, tako i hrvača, pretežito regrutiranih iz grada i njegove okolice. Očekuje da će u novim uvjetima somborski sport ponovno dobiti na kvaliteti. Vjeruje da će brojne banke, što djeluju u gradu i okolnim mjestima, te ljudi koji ulažu u gospodarstvo i druge kapacitete, naći načina da to i podrže. Sve to na dobrobit grada, općine i ovdašnjeg življa.

Razgovor vodio
Stipan Pekanović, odvjetnik

Obljetnica monoštorskog »Dunava«

Osamdeseti rođendan

Čitava plejada igrača, nogometnih radnika i simpatizera dala je i doprinos izgradnji kluba i trajno upisala svoje ime u monoštorski nogomet

Malo je nogometnih klubova u somborskoj općini s tako dugom tradicijom kao što je onaj u Bačkom Monoštoru. Prvu loptu u selo donio je Mihajlo Elgec, a nogometni klub osnovan je 26. travnja 1926. godine, pod imenom Šport klub Građanski. Među osnivačima kluba bili su: Mihajlo Kolar (mesar), Matija Đurin (obrtnik), Mihajlo Elgec (trgovac i ugostitelj), Ivan Periškić (maturant Trgovačke akademije) i drugi.

Klub je više puta mijenjao ime. Osnovan 1926. kao Građanski, po ugledu na nogometne klubove u Osijeku i Zagrebu, 1933. godine dobio je ime po silnoj rijeci koja teče pokraj sela, Dunav. Godine 1934., sa željom da zaplaši protivnike postaje Grom, da bi 1935. godine bilo vraćeno ime Dunav, koje je aktualno i danas.

STIJEG, NA DAR KLUBU: Na velikoj proslavi obilježavanja deset godina od osnutka (1936.), dr. Josip Rogić, ministar

za tjelesni odgoj naroda u Vladi Kraljevine Jugoslavije, darivao je stijeg klubu koji se i danas ponosito čuva. Vjerojatno je za tu prigodu klub napravio i značku. Ona je emajlirana i pozlačena, visine 25, a širine 14 milimetara. Plava, bijela i ponovno plava boja na znački stajale su koso, spuštajući se s lijeve na desnu stranu. Na poleđini, značka je imala iglu pribadaču i naziv proizvođača, »Brezina« Zagreb. Danas to obilježje ima veliko povijesno značenje, muzejsku vrijednost, poglavito za Monoštorce.

Za vrijeme Drugog svjetskog rata NK Dunav je prekinuo rad, a nakon oslobođenja nastavljene su klupske aktivnosti. S vlastitim igračkim snagama izborio se za status člana Bačke lige, u kojoj je igrao tri sezone (1948-1951.), a borio se i za ulazak u Vojvođansku ligu. Na putovanja se odlazilo prijevoznim sredstvima, a najugodnije je bilo brodom, koji je ustupalo mjesno brodogradilište. Na tim putovanjima, bez plavid-

benog reda, igrače i navijače zabavljali su monoštorski tamburaši. Mještanima je klub donosio mnogo radosti i poneku tugu.

BIT ĆE JOŠ MARINA, TUNA, STIPANA, IVANA, MATA...: Čitava plejada igrača, nogometnih radnika i simpatizera dala je i doprinos izgradnji kluba i trajno upisala svoje ime u monoštorski nogomet. Za sedamdeseti rođendan NK Dunav je dobio monografiju, kojom se ljubav brojnih mještana željela sačuvati od zaborava.

Kao što bijaše na početku, i sada se narod uzda u svoje mladiće iz Podunavlja, Podole, Gložana, Kurtale i drugih seoskih sokaka (ulica). Dužnost nam je podići ugled NK Dunav na razinu koju je imao u vrijeme njihovih očeva, djedova i pradjedova. Vjerujemo da će se naći novi Marini, Tune, Stipani, Ivani, Mate i drugi, koji će s najvećom željom istrajno igrati nogomet u traganju za boljim i ljepšim sutra.

Ivan Kovač

Priredio: Alojzije Firanj

Mudri savjeti

Skromnost je lijepa vrлина. Ona najčešće prati velike ljude. Međutim, ona nije uvijek pravilno shvaćena. Neki je smatraju slabošću.

Za skromnost je bitno naći mjeru. Pretjerana skromnost može biti slabost.

Sve prihvatiti blagonaklono. Ne biti strog prema bližnjima. Razumjeti ih i kada griješe. To su odlike plemenitih ljudi. Budimo plemeniti.

Blagost je velika vrлина. Blagom čovjeku ljudi vjeruju. Žele biti u njegovoj blizini. Spremni su ga poslušati. Blagost stišava gnjev. Blagost je moćna.

Iskoristi svoje dobre osobine, stalno se usavršavaj. To je pravilan način života.

Bećarci

Nije gazda koji konje keri,
Već je gazda koji ima kćeri.

Svakog dana molim Očenaša,
Da poljubim mladog tamburaša.

Dok moj Mata cuga u bircuzu,
Meni Ivo raskopčava bluzu.

Ala bi se naljubila lole,
Da mi nije muževe kontrole.

Manit ću se lova i lisica,
Ali neću bijelih udovica.

Dojadile te lovačke priče,
Samo lovci sa njima se diče.

Poslovice

Žetva mudra čovjeka
Traje cijelu godinu.

I nakon lođe žetve,
Treba sijati.

Tko hoće žeti, ne smije
Na tuđem tlu sijati.

Gdje uspijeva kukuruz,
Ne valja sijati zob.

Tko prespava vrijeme sjetve
Ne mora se znojiti u vrijeme žetve.

Vicevi

Teto, hvala ti na poklonu.
Oh, nema na čemu sine.
Znam, ali mama kaže da ti ipak zahvalim.

Govori li Vaš muž, gospođo, pita doktor, ponekad sam sa sobom?
Ne znam, doktore, još nikad nisam bila s njim kad je bio sam.

Molim jednu povratnu kartu.
Dokle?
Dovde, naravno.

Jesi li položio ispit?
Ne, pao sam.
Ama, ne pitam te jesi li pao, nego jesi li položio.

Mudre izreke

Bog nam je dao dva oka i dva uha, a samo jedan jezik, da bismo više gledali i slušali a manje govorili, jer se nikad ne može reći toliko mudrosti koliko se može prešutjeti gluposti.

Viškom riječi se prikriva manjak misli.

Ako hoćeš biti zdrav, malo jedi, a ako hoćeš da te poštuju, ne govori mnogo.

Više vrijedi onaj koji ume slušati nego onaj koji umije govoriti.

Prazno bure više ječi (često u velikoj priči ima manjak misli).

Jedni govore što znaju, a drugi znaju što govore.
Bolje je šutjeti i biti smatran glupakom, nego progovoriti i odstraniti sva-ku sumnju.

Imat ćeš veći utjecaj na druge kad ih slušaš nego kad govoriš.

Šutnja i skromnost potrebni su za svaki razgovor.

Za glupog čovjeka bi bilo bolje da šuti, ali kad bi on to znao, ne bi bio glup.

Antun Kovač



GODIŠNJI SABOR



MLADI U ZAGREBU



ĐAKOVAČKI VEZOVI

